

Vägledning för regionala kollektivtrafikmyndigheter

BEGREPP OCH METODER FÖR DEN ÅRLIGA RAPPORTEN

Bakgrund

De regionala kollektivtrafikmyndigheterna ska årligen publicera en rapport om den upphandlade eller direkttilldelade kollektivtrafiken i länet, i enlighet med de skrivningar som finns i EU:s kollektivtrafikförordning, grunden för den svenska lagen om kollektivtrafik (SFS 2010:1065).

Idag finns inga sanktioner om den årliga rapporten inte görs. Samtidigt diskuteras inom många myndigheter hur verksamhet och trafikförsörjningsprogram ska följas upp. En årlig rapport enligt EU:s riktlinjer kan vara ett sätt bland flera. Denna rapport kan också publiceras och ge information till intressentgrupper i omvärlden.

EU:s kollektivtrafikförordning

EU:s kollektivtrafikförordning trädde i kraft december 2009. De dåvarande trafikhuvudmännen, THM, betraktades som behöriga myndigheter. Från den 1 november 2012 tog de regionala kollektivtrafikmyndigheterna, RKM, över. I EU:s kollektivtrafikförordning, artikel 7, beskrivs kravet på en årlig rapport och vad den ska innehålla. Såvitt SKL erfar finns i dagsläget ingen sådan rapport publicerad inom EU.

Frågan berörs även i regeringens proposition 2011/12:76 med kompletteringar till kollektivtrafiklagen (kap 4.2.2, sid 17):

Offentliggörande

”Ett ytterligare steg i riktningen mot öppenhet och insyn är bestämmelsen om att varje behörig myndighet en gång om året ska offentliggöra en samlad rapport om den allmänna trafikplikten inom sitt behörighetsområde, om de utvalda kollektivtrafikföretagen samt om ersättningar och ensamrätter som dessa kollektivtrafikföretag beviljats som kompensation. Rapporten ska skilja mellan busstrafik och spårbunden trafik samt möjliggöra kontroll och utvärdering av kollektivtrafiknätets effektivitet, kvalitet och finansiering.

Myndigheterna ska offentliggöra föremålen för sina avtal, och de tilldelningsmetoder som planeras, i Europeiska unionens officiella tidning senast ett år innan det fria anbudsförfarandet inleds respektive innan ett avtal direkttilldelas. Avtal som rör tillhandahållande av högst 50 000 km kollektivtrafik per år behöver inte offentliggöras. På begäran av berörd part ska de behöriga myndigheterna redovisa skälen för sina beslut angående direkttilldelning av avtal om allmän trafik.”

Den här vägledningen är en del av SKL:s stöd till de regionala kollektivtrafikmyndigheter som önskar ta fram en årlig rapport. Vägledningen har tagits fram av en arbetsgrupp inom SKL med representanter för förvaltningschefer hos de regionala kollektivtrafikmyndigheterna samt tjänstemän från SKL. Samråd har skett med myndigheter såsom Trafikanalys.

Vad ska rapporten innehålla?

Artikel 7 ur EU:s kollektivtrafikförordning 1370/2007.

”Varje behörig myndighet ska en gång om året offentliggöra en samlad rapport om den allmänna trafikplikten inom sitt behörighetsområde, och de utvalda kollektivtrafikföretagen samt om ersättningar och ensamrätt som dessa kollektivtrafikföretag beviljats som kompensation. Rapporten ska skilja mellan busstrafik och spårtrafik, den ska möjliggöra kontroll och utvärdering av kollektivtrafiknätets effektivitet, kvalitet och finansiering samt, i förekommande fall, ge information om eventuellt beviljade ensamrätters art och omfattning.”

Kraven i EU:s kollektivtrafikförordning kan delas in i två block, ett första mycket detaljerat och ett andra mer övergripande:

Innehåll block 1:

- Utvalda kollektivtrafikföretag (lista)
- Fattade beslut om allmän trafikplikt (förteckning)
- Ersättningar för gällande avtal per operatör, separata redovisningar för spår- och busstrafik
- Eventuella ensamrätter/direkttilldelade avtal och skäl för dessa

Block 1 innehåller uppgifter som den regionala kollektivtrafikmyndigheten som offentlig myndighet på olika sätt måste kunna publicera, då de relaterar till beslut eller ingångna avtal som helt eller delvis är att betrakta som allmänna handlingar. Genom att systematiskt sammanställa dessa kan alltså det egna arbetet underlättas.

Den årliga undersökning som Trafikanalys påbörjade 2013 av ingångna avtal mellan landets RKM och privata entreprenörer i kollektivtrafiken ska i såväl samlad form som på detaljerad nivå tillhandahållas varje RKM enligt överenskommelse med Trafikanalys hösten 2013. Denna sammanställning bör ingå som en del i RKM:s Årliga rapport. Därigenom används och kvalitetssäkras också de rapporter Trafikanalys tar fram med hjälp av uppgifter från RKM.

Innehåll block 2:

- Kollektivtrafiknätets effektivitet (skattesubventionsgrad, bytespunkter etc.)
- Kollektivtrafiknätets kvalitet (NKI, tillgänglighet, tågtrafikens punktlighet kan fås av Trafikverket)
- Kollektivtrafiknätets finansiering (trafik, infrastruktur, underhåll – siffror som rapporteras in till och kan hämtas i retur från Trafikanalys insamling Lokal och regional kollektivtrafik)

Uppgifterna i block 2 är betydligt mer omfattande och övergripande. I några av de trafikförsörjningsprogram som hittills publicerats finns delar av dessa uppgifter beskrivna, bland annat i nulägesanalyser och bakgrunder. Även det arbete som bedrivs inom ramen för SKL:s Öppna jämförelser motsvarar det som efter-

frågas. Därför bör en hänvisning till, eller citat ur SKL:s Öppna jämförelser för kollektivtrafiken, vara tillräcklig som redovisning för de många uppgifter som efterfrågas. Även uppgifter ur rapporten ”Lokal och regional kollektivtrafik” från Trafikanalys kan nyttjas.

I dagsläget kvarstår frågan om hur begreppet ”Fullt tillgängliga bytespunkter” ska och kan redovisas. SKL har, tillsammans med många andra intressenter i sektorn, påtalat denna svårighet. Här behöver ansvariga myndigheter på nationell nivå enas om en definition.

Publicering

Eftersom rapporten ska publiceras årligen är den ett lämpligt beslutsärende för den regionala kollektivtrafiknämnden. Därmed blir rapporten offentlig och kan sedan spridas i tillgängliga kanaler.

Vägledning för regionala kollektivtrafikmyndigheter

EU:s kollektivtrafikförordning och den svenska kollektivtrafiklagen innebar flera nya åtaganden för Sveriges regioner, regionförbund, landsting och kommunalförbund. Ett sådant är en Årlig rapport om kollektivtrafiken. I denna vägledning förklaras begrepp och ges förslag på metoder och källor för sammanställning av en Årlig rapport om kollektivtrafiken.

Upplysningar om innehållet
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), kollektivtrafik@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2013
ISBN/Beställningsnummer: 5330
Illustration/foto: Thomas Henrikson
Produktion: Birgitta Granberg

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se. ISBN/Beställningsnummer 5330